

***DRAMMEN KOMMUNALE
PENSJONSKASSE***

**RETNINGSLINJER
FOR
KAPITALFORVALTNING**

Vedtatt av styret i DKP 07.12.23

INNHALDSFORTEGNELSE

1. RAMMEBETINGELSER.....	3
1.1 DKPs VIRKSOMHET	3
1.2 OVERORDNET STRATEGI	3
1.3 KAPITALFORVALTNING	3
2. ANSVARFORHOLD	3
2.1 STYRET	3
2.2 DAGLIG LEDER.....	3
2.3 CONTROLLER.....	4
3. INVESTERINGSMÅL	4
3.1 GENERELT	4
3.2 AVKASTNINGSMÅL	4
3.3 RISIKOMÅL	4
3.4 LIKVIDITETSMÅL	4
3.5 TIDSHORISONT	5
4. STRATEGI.....	5
4.1 INVESTERINGSSTRATEGI.....	5
4.2 BRUK AV REFERANSEINDEKS.....	5
4.3 MÅL FOR BRUK AV AKTIV RISIKO	5
4.4 ETISKE KRITERIER	5
5. IMPLEMENTERING	5
5.1 REVIDERING AV STRATEGIEN/SKIFTE AV FORVALTER	6
5.2 PROSEDYRER FOR VURDERING AV FORVALTERE	6
5.3 INVESTERINGSBEGRENSNINGER.....	6
5.3.1 <i>Generelt .....</i>	6
5.3.2 <i>Generelle restriksjoner på kapitalforvaltningen.....</i>	6
5.3.3 <i>Andre finansielle instrumenter (derivater) .....</i>	7
5.3.4 <i>Diversifisering .....</i>	7
5.3.5 <i>Restriksjoner på investeringer i norske obligasjoner .....</i>	7
5.3.6 <i>Restriksjoner på investeringer i utenlandske obligasjoner.....</i>	7
5.3.7 <i>Restriksjoner på investeringer i eiendom .....</i>	7
5.3.8 <i>Restriksjoner på investeringer i aksjer .....</i>	7
5.3.9 <i>Restriksjoner på investeringer i pantesikrede obligasjoner.....</i>	7
6. RAPPORTERING	7
7. STYRING OG KONTROLL.....	8
7.1 FULLMAKTER OG INSTRUKSER.....	8
7.2 REBALANSERING.....	8
7.3 BRUK AV EKSTERNE RESSURSER.....	8
7.4 BANKKONTI.....	8
7.5 UAVHENGIG OVERVÅKNING	9
7.6 RAPPORTERING AV INVESTERINGSRISIKO	9
8. VEDLEGG	9
8.1 INVESTERINGSSTRATEGI.....	9
8.2 MAL FOR STYRERAPPORTERING.....	9

1. RAMMEBETINGELSER

1.1 DKPs VIRKSOMHET

Drammen kommunale pensjonskasse (DKP) er opprettet 01.01.1911 av Drammen kommune. Pensjonskassen har til formål å yte pensjoner til medlemmene og til deres etterlatte i henhold til selskapsvedtektene og forsikringsavtaler. Medlemmer er kommunalt ansatte og andre ansatte i konsernheter med tilknytning til Drammen kommune i henhold til DKPs selskapsvedtekter § 1-1. Ytelsene er avtafefestet.

Pensjonskassen er en egen juridisk person med eget regnskap og står under tilsyn av Finanstilsynet.

1.2 OVERORDNET STRATEGI

Retningslinjen for kapitalforvaltningen skal støtte opp under overordnede retningslinjer for styring og kontroll av risiko, som er gitt av DKPs overordnede risikostrategi.

1.3 KAPITALFORVALTNING

Styret i DKP skal sørge for at pensjonskassens midler blir forvaltet i samsvar med de til enhver tid gjeldende lov- og forskriftsbestemmelser, herunder Lov om forsikringsvirksomhet, Forskrift om pensjonsforetak, samt krav til solvensmarginkapital og solvenskapitaldekning i Lov om finansforetak og finanskonsern med til hørende forskrifter, og krav til likviditetsstyring i Forskrift om forsvarlig likviditetsstyring.

2. ANSVARFORHOLD

2.1 STYRET

Styret i DKP skal fastsette strategi og retningslinjer for forvaltningen av pensjonskassens midler.

Styret vil foreta en gjennomgang av dette dokumentet én gang pr. år. Ved endring i rammebetingelser eller som følge av forsikringstekniske beregninger kan gjennomgangen skje hyppigere.

2.2 DAGLIG LEDER

Etter fullmakt og iht. stillingsinstruksen fra styret skal daglig leder instruere forvaltere om nødvendige tiltak for å etterleve styrets vedtak, retningslinjer og pålegg, samt vedtekter og andre lover og forskrifter som gjelder for pensjonskassen.

Daglig leder skal sørge for at pensjonskassens bokføring er i samsvar med lov og forskrifter, og at kapitalforvaltningen er ordnet på en betryggende måte. Kapitalforvaltning med tilhørende investeringsaktiviteter overvåkes aktivt av daglig leder. Dersom det avdekkes forhold som er brudd på bestemmelsene enten i forskriften eller i strategier skal dette meldes til styret — umiddelbart hvis det er avdekket alvorlige brudd.

2.3 CONTROLLER

Controller følger opp likviditet og kontrollerer finansrapporteringen opp mot regnskapsrapporteringen. Brudd på interne rammer og strategi vedrørende likviditetsstyring rapporteres til daglig leder. Alvorlige brudd skal rapporteres til styret.

3. INVESTERINGSMÅL

3.1 GENERELT

For å kunne oppfylle pensjonskassens formål skal pensjonskassens midler til enhver tid forvaltes i prioritert rekkefølge etter kriteriene:

- sikkerhet
- risikospredning
- likviditet
- avkastning

3.2 AVKASTNINGSMÅL

DKPs avkastningsmål er å oppnå en avkastning som minst tilsvarer markedsavkastningen i de ulike markedene på investeringene fordelt etter strategivektene.

DKPs avkastningsresultater skal bedømmes etter verdijustert avkastning.

3.3 RISIKOMÅL

Det relevante er risiko for å komme i brudd med et av de gjeldende minimumsnivå for kapital som norske pensjonskasser er underlagt, da det er det som potensielt kan tvinge fram store, ekstraordinære utlegg for kommunen.

Risikoeksponeringen skal ikke være høyere enn at kravet til solvenskapitaldekning er innenfor vedtatt risikomål i overordnet risikostrategi og til enhver tid gjeldende krav for pensjonskasser. DKP har en målsetning om å ha en risikokapasitet som gjør at pensjonskassen kan opprettholde en tilfredsstillende porteføljesammensetning, også etter år med store fall i markedsverdiene.

Pensjonskassens styre har fastsatt en risikostrategi som er basert på å tåle en finanskriselignende hendelse. Følgende egendefinerte stressparametere benyttes for å vurdere sensitivitet knyttet til solvenskapitaldekning og solvensmargin. Dersom pensjonskassen ikke oppfyller soliditetskrav etter kraftig stress vurderes risikoeksponeringen i gul sone, og tilsvarende i rød sone dersom en ikke oppfyller soliditetskrav etter svakt stress. Overordnet risikostrategi angir handlingsregler dersom risikorammer overskrides

3.4 LIKVIDITETSMÅL

DKP skal til enhver tid holde en likviditetsreserve som tilsvarer 3 måneds pensjonsutbetaling og administrasjonskostnader.

Gjeldende likviditetsstrategi fremgår av vedlegg 8.3.

3.5 TIDSHORISONT

DKP skal styres etter en lang investeringshorisont.

Forpliktelsesens størrelse og utbetalingsprofil skal tas hensyn til i pensjonskassens langsiktige strategiske plasseringshorisont og allokering av midler.

4. STRATEGI

4.1 INVESTERINGSSTRATEGI

Styret skal vedta en investeringsstrategi som fastsetter hvordan DKPs midler skal investeres fordelt på aktivaklasser, og hvilken målestokk (referanseindeks) investeringene skal måles etter. Endringer i investeringsstrategien skal vedtas i styret.

Gjeldende investeringsstrategi fremgår av vedlegg 8.1.

4.2 BRUK AV REFERANSEINDEKS

De referanseindekser som skal benyttes for å sammenligne avkastnings- og risikoresultatene i delporteføljene fremgår av investeringsstrategien, jf. vedlegg 8.1, punkt 1 – Tillatte investeringer.

Referanseindeksavkastningene skal rapporteres sammen med porteføljeavkastningene i avkastningsrapporter som legges frem for styret på kvartalsbasis.

Endringer av bruk av referanseindekser skal begrunnes før endelig godkjenning av styret.

4.3 MÅL FOR BRUK AV AKTIV RISIKO

I investeringsstrategien skal det spesifiseres mål for aktiv risiko, som skal innarbeides i forvaltningsmandatene og vedlegges forvaltningsavtalene.

4.4 ETISKE KRITERIER

Investeringene skal skje innenfor rammen av etiske retningslinjer.

Styret følger som et minimum, de krav som til enhver tid er pålagt Statens pensjonsfond utland, herunder FN Global Compact. Pensjonskassen mener at forhold knyttet til ESG (Environment, Social & Governance) vil ha betydning for både avkastning og finansiell risiko i pensjonskassens investeringshorisont, og er derfor viktige faktorer i god kapitalforvaltning. Dette skal vektlegges ved valg av forvaltere.

Det foreligger en egen ESG-strategi som kapitalforvaltningsstrategien skal etterleve.

5. IMPLEMENTERING

Styret i DKP fastsetter de generelle retningslinjer for kapitalforvaltningen, men vil delegere ansvaret for valg av enkelte verdipapirer til utvalgte kapitalforvaltere.

Styret skal årlig vurdere DKPs fremtidige investeringsstrategi, basert på de målsetninger som er nedfelt i dette dokumentet. Investeringsstrategien er vedlagt dette dokumentet, vedlegg 8.1.

Kapitalforvaltere kan bestå av eksterne fondsforvaltere og aktive forvaltere underlagt offentlig tilsyn innen EØS området.

DKPs administrasjon kan forvalte egne midler iht. vedtak/instruks fra styret.

5.1 REVIDERING AV STRATEGIEN/SKIFTE AV FORVALTER

Ved introduksjon av nye forvaltere og ved etablering av nye produkter og aktiviteter skal selvstendige redegjørelser fremlegges for styret for godkjenning.

Slike redegjørelser skal som et minimum inneholde:

- En beskrivelse av produktet/ aktiviteten
- Risikovurderinger – isolert og i forhold til det totale risikobildet
- Rutiner for risikoovervåking, herunder system og kompetanse
- Regnskapsmessig behandling
- ESG-aspekter

5.2 PROSEDYRER FOR VURDERING AV FORVALTERE

Evalueringen av forvalterne vil basere seg på historiske avkastningstall, forvalterrapporter og intervju/samtale med forvalterne. Information ratio (meravkastning/merrisiko) og tracking error vil bli benyttet for å følge opp enkelte fond på månedlig basis. Dersom det vises negativ IR eller tracking error som overstiger fastsatte grenser for mandatet over en rullerende tre års periode, skal det gjøres en kvalitativ vurdering om forvalter skal erstattes.

Det skal også gjøres en vurdering om forvalter skal erstattes også dersom:

- Endringer i investeringsfilosofi og prosess
- Brudd i forhold til investeringsmandat
- Brudd retningslinjer for ESG
- Endret organisering og personavgang
- Resultat er svakere enn sammenlignbare forvaltere

5.3 INVESTERINGSBEGRENSNINGER

5.3.1 *Generelt*

De investeringsbegrensninger som er nevnt nedenfor og i investeringsstrategien skal gjøres gjeldende for samtlige kapitalforvaltere, inklusive eventuell egen forvaltning. Disse investeringsbegrensninger kan ikke endres uten styrets godkjenning.

5.3.2 *Generelle restriksjoner på kapitalforvaltningen*

- Utlån til medlemmene skjer iht. retningslinjer vedtatt av styret.
- Utlån til kommunen mot 1. prioritets pant og særskilt vedtak i styret.

5.3.3 Andre finansielle instrumenter (derivater)

Eksterne fondsforvaltere og forvaltere med konsesjon til å tilby aktiv forvaltning kan benytte derivater i forvaltningen. Derivatene skal inngå som en del av en portefølje og styres innenfor rammeverket for porteføljen (forvaltningskontrakt). Derivatbruk skal bare anvendes i den utstrekning de bidrar til å redusere pensjonsforetakets risiko eller på annen måte effektiviserer forvaltningen. Derivater kan ikke brukes til å øke pensjonsforetakets samlede risiko ("gearing").

Derivatbruk skal vurderes ved anskaffelse av nye forvaltere og i evaluering av forvaltere skal eventuelle endringer i derivatbruk følges opp.

5.3.4 Diversifisering

Hver delportefølje skal være godt diversifisert. Dette skal gjelde alle typer investeringer og samlet for alle pensjonskassens delporteføljer.

5.3.5 Restriksjoner på investeringer i norske obligasjoner

- Omløpsobligasjoner: Samlet varighet (durasjon) skal være tilnærmet lik 3 år +/- 2 år.
- Obligasjoner nominert i utenlandsk valuta skal valutasikres.

5.3.6 Restriksjoner på investeringer i utenlandske obligasjoner

- Omløpsobligasjoner: Samlet varighet (durasjon) skal være tilnærmet lik 3 år +/- 2 år.
- Obligasjoner nominert i utenlandsk valuta skal valutasikres.

5.3.7 Restriksjoner på investeringer i eiendom

Alle investeringer i eiendom krever styrebehandling i DKP på forhånd. For investeringer i kommunal eiendom skal det fortrinnsvis investeres i kontor. Investering i eiendomsfond kan maksimalt utgjøre 60% av eiendomsporteføljen.

5.3.8 Restriksjoner på investeringer i aksjer

Det kan gjøres investeringer i fond som investerer i verdipapirer innen EØS og OECD området og emerging markets. Utenlandske aksjeinvesteringer skal minimum være valutasikret med 70% eksklusive fremvoksende markeder. Aksjeinvesteringer i fremvoksende markeder valutasikres i utgangspunktet ikke.

5.3.9 Restriksjoner på investeringer i pantsikrede obligasjoner

Maksimal loan to value verdi skal maksimalt utgjøre 75%. Maksimal løpetid for det enkelte lån er fastsatt til 10 år.

6. RAPPORTERING

Styret skal hvert kvartal få en oversikt over hvordan midlene er plassert, sammenlignet med pensjonskassens vedtatte strategi. Det skal dessuten rapporteres avkastningen siste kvartal

samt avkastning hittil i år. Det skal også redegjøres for vesentlige endringer i porteføljene som er blitt foretatt i siste periode. Resultatene skal være splittet på hver portefølje og veiet til en samlet oversikt og sammenlignet med referanseindeksresultatene for tilsvarende periode.

Styret skal minst kvartalsvis få seg forelagt en stresstest for pensjonskassen, sammenlignet med pensjonskassens bufferkapital, slik at styret kan sikre at pensjonskassen har en forsvarlig kapitalforvaltning. I tillegg skal styret få en oversikt over risikoresultatet for hver portefølje og en samlet oversikt for alle porteføljene sammenlignet med referanseindeksresultatene for tilsvarende periode.

Årlig skal styret få en oversikt over avkastningen for hele året samt en sammenligning med de siste 3 års gjennomsnitt. Det skal også fremlegges en evaluering av forvalterne i porteføljen i den forbindelse. Resultatene skal være splittet på hver portefølje og veiet til en samlet oversikt og sammenlignet med referanseindeksresultatene for tilsvarende periode.

Styret skal varsles umiddelbart hvis administrasjonen gjennom den kvartalsvise regnskapsavleggelsen avdekker brudd i forhold til Retningslinjer for kapitalforvaltningen, Investeringsstrategi, Kapitalforvaltningsforskriften og Likviditetsstrategi.

Alle beregninger skal basere seg på markedsverdier og for å sammenligne resultater skal tidsvektet avkastning anvendes.

7. STYRING OG KONTROLL

7.1 FULLMAKTER OG INSTRUKSER

Alle fullmakter og instruksjoner skal vedtas i DKPs styre. Forslag til endringer av forannevnte, skal legges frem sammen med tidligere gjeldende fullmakter/ instruksjoner.

7.2 REBALANSERING

Daglig leder har fullmakt til å foreta rebalansering i henhold til investeringsstrategi.

7.3 BRUK AV EKSTERNE RESSURSER

Bruk av ekstern ekspertise, inkludert bruk av eksterne forvaltere, skal godkjennes av styret eller av daglig leder etter fullmakt gitt av styret.

7.4 BANKKONTI

Hver forvalter skal ha en egen driftskonto, som han er ansvarlig for oppfølging og forvaltning av. Hvis en og samme forvalter styrer flere porteføljer, bør det opprettes en konto for hver portefølje.

Saldo på forvalterstyrte konti skal ikke overstige 10 % av tildelte midler.

Forvalter skal påse at kontoen rentegodskrives til markedets beste betingelser. Driftskontoens saldo og avkastning inngår som elementer i den enkelte delporteføljens avkastningsberegninger.

Alle investeringer og uttrekk skal ha underskrift i forhold til pensjonskassens fullmakter.

7.5 UAVHENGIG OVERVÅKNING

Det skal opprettes en egen overvåkningsenhet som er uavhengig av utøvelsen av forvaltningen iht. forskrift om pensjonsforetak § 16.

Dersom overvåkingen avdekker forhold som er brudd på bestemmelsene, enten i forskriften eller i retningslinjene, skal den melde fra til styret, – umiddelbart hvis det er avdekket alvorlige brudd.

Det skal skriftlig kvartalsvis rapportere til ledelse og styret om risiko, resultater og etterlevelse av retningslinjene.

Styret velger hvem som skal utføre Risk Management for pensjonskassen funksjonen.

7.6 RAPPORTERING AV INVESTERINGSRISIKO

Kvartalsvis skal pensjonskassen forestå utførelsen av en risikoanalyse iht. forskrift om pensjonsforetak § 21 hvor resultatene skal rapporteres til styret for behandling. Styret skal nedfelle sin vurdering i styrereferatet.

Styret utpeker hvem som skal utføre analysen av pensjonskassens risiko iht. forskriften.

8. VEDLEGG

8.1 INVESTERINGSSTRATEGI

8.2 MAL FOR STYRERAPPORTERING

8.3 LIKVIDITETSSTRATEGI